

[Hvidberg.]

ud over det aarlige Beløb, ud over Annuum til de Institutter, hvor særlig betydningsfuldt Arbejde udføres.

Jeg skal ikke trætte med her i Enkeltheder at gennemgaa disse Lønninger, men vil nøjes med at sige, at det er meget betydelige Lønninger, der foreslaas.

Endelig foreslaas oprettet Rejsestipendier à 12 000 Kr. aarlig; 10 for Rejser til England og 10 for Rejser til U. S. A. I alt skal der være foreslaaet nybevillet 5 Mill. Kr. aarlig ud over Bevillinger til Nybygninger. De svenske Planer viser altsaa en betydelig Forstaaelse af den rene naturvidenskabelige Forsknings Betydning, som vi trænger stærkt til at faa foreholdt os herhjemme.

Naar jeg ikke nu til Slut kommer ind ogsaa paa de tarvelige Kaar, Staten bereder de humanistiske Videnskaber, som jeg berørte i Indledningen, skyldes det alene den begrænsede Taletid. Det maa vente til en anden Gang. Men det betyder ikke, at jeg betragter denne Sag som værende af mindre Betydning.

Jeg vil gerne til allersidst betone, at det ligger i selve Sagens Natur, at det med Videnskabens Stilling i vort Land drejer sig om en Sag, der er hævet over Partispaltningerne i denne Sal. Det er i Virkeligheden et Samfundsanliggende, en Sag af overmaade stor Betydning for dette Lands Fremtid. Jeg tvivler om, at nogen vil nægte, at den Distancering, vi nu er ude for, er saare alvorlig, og at vi maa gøre, hvad der staar i vor Magt, for at bringe dansk Videnskab paa Højde. Jeg vil tillade mig at stille det positive Forslag, at der bliver nedsat en lille Kommission, bestaaende af Politikere og Videnskabsmænd, til at overveje, hvad vi skal gøre, saa vi ikke bliver ladet haabløst tilbage.

Bøgholm: Det kunde synes nær at sammenligne Danmarks udenrigspolitiske Stilling i Dag med Stillingen efter den første Verdenskrig. Magtfordeling og Resultat frembyder naturlige Lighedspunkter, men der er samtidig en afgørende Forskel. Dengang var det ligetil, hvem der havde vundet, det havde de forenede Vestmagter, der repræsenterede samme Opfattelse af de fundamentale Spørgsmaal. Denne Gang er Sejren vundet af en Alliance mellem Øst og Vest, og kun hvis dette Samarbejde holder, kan det siges, at der er en sejrende Magtgruppe, der har Mulighed for at føre Verden fra Krigens over i Fredens Politik. Hvis dette Samarbejde brister, er Verden

dermed tilbage i den Magtstrid, som fremkaldte den sidste Verdenskrig. Derfor er ogsaa De Forenede Nationer opbygget paa det Postulat, om man vil, paa den Doktrin, at der er et Samarbejde mellem de tre store Verdensmagter. De Forenede Nationer har knyttet selve sin Eksistens til denne Doktrin. Brydes den, da eksisterer det nye Folkenes Forbund ikke længere.

Hvis man kort vil nævne Grundene til, at Genève-Organisationen fik en saa sørgelig Skæbne, tror jeg, det vil være rigtigt at pege paa to Hovedgrunde: at der bag den nye mellemfolkelige Ret ikke var nogen virkelig Magt, og at den ene af den Tids store Verdensmagter holdt sig passiv uden for. Alt for ofte har det været saadan i Historien, at Magt og Ret har været følt som Modsætninger til hinanden, og de, der stærkest har søgt Retten, har opfattet Magten som et fjendtligt Begreb. Der er nu i alle Kredse Forstaaelse af, at international Ret kræver international Magt, og det er denne Magt, man har søgt at skabe gennem San Francisco-Pagten. Der kan fra et lille Lands Synspunkt rettes en ikke uvæsentlig Kritik mod Pagten. Det vilde være ønskeligt at gøre det paa dette Tidspunkt. Pagten udgør det givne Grundlag, vi nu en Gang bør arbejde paa. Pagten er i sin Opbygning stærkt præget af, at man har villet undgaa de Fejl, der blev begaaet i Genève.

Det var utvivlsomt en Fejl, at Folkeforbundet i sit Arbejde tilstræbte en Universalitet, det ikke opnaaede i selve sit Medlemsskab. Derfor saa man da ogsaa, hvorledes det ene efter det andet af de betydelige Spørgsmaal blev løst uden for Folkeforbundets Rammer. Man kan her navnlig tænke paa Spørgsmaal som Locarno-Pagten og som Kellogg-Pagten. Ud fra Tanken om Fredens Udelelighed tilstræbte man kollektiv Sikkerhed. Man naaede kun at skabe kollektiv Usikkerhed. Den store engelske Folkeforbundspolitik, Sir Austen Chamberlain, hvis Indsats i Fredens Arbejde og i Fredens Politik var større end ret mange andres, var klar over dette Forhold. Han søgte derfor i det muliges Omfang at erstatte de universelle Forpligtelser med mere afgrænsede regionale Forpligtelser. Denne regionale Tanke forekommer mig at være baaret af en sund Realisme. Den præger ogsaa De Forenede Nationers Pakt. Et helt Kapitel er her viet til Tanken om en regional Opdeling af Verden.

Det er utvivlsomt principielt rigtigt, at Forpligtelserne maa være af universel Natur, men der kan nu engang paalægges en